

י"ד ניסן ה'תשע"ה 14.3.15

מגזין מס' 324

שבת חג הפסח/שביעי של פסח/פרשת שמיני

קשר-שבועי מאת הרב יאיר כלב

המגזין מוקדש לעילוי נשמת בנימין בן משה ורחל

החייב כספך

הישועה האמיתית - כשבאה היא מלמעלה

תמליל בעיבוד קל מתוך שיעורי הרב כלב

יציאת מצרים שבנפש פירושה תהליך של התעלות ועידון תחושת הישות – האגו. כשעם ישראל היה שרוי בערות מצרים, במצב של שיעבוד ועבדות בידי אומה שמעשיה מקולקלים ביותר, ירד הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו לגאול את עם ישראל, ולא מלאך ולא שרף ולא שליח.

בחסידות מבואר, שכשאדם זוכה, במהלך השוטף של היומיום, להתעוררות רוחנית, פירוש הדבר הוא שהגיע אליו מלאך – שליח ממימד תודעה נעלה יותר. אלו רגעים נדירים של בהירות: הכל קל יותר, התנועות מתואמות, התקשורת קולחת. אלא שמיד עם בוא תחושה זו אל תודעת האדם השבוי בתחושת הישות שלו, שוקע המלאך עד מהרה בטומאת מצרים – היא תחושת הישות המשתלטת על המתנה הנפלאה שקיבל. ה'פרעה' שבאדם זוקף לזכותו את תחושת השחרור, והופך אותה למעין מדליה המחמיאה לישותו, כאומר "כמה שאני משוחרר, כמה שאני חכם..." כעת גם המתנה עצמה נופלת לאגו.

זהו שאומרת ההגדה, שהקדוש ברוך הוא עצמו ירד להציל את ישראל. אלו אותם המקרים בהם נשלף האדם בעל כורחו, שלא בידיעתו או בבחירתו, משבי הקליפה של תחושת הישות. דוקא בעיתות משבר ומצוקת חוסר אונים, כשאנו צועקים מקירות לבנו, רק אז הקדוש ברוך הוא עצמו מציל אותנו ומסדר את הענינים. הוא שומע את זעקתנו בתוך חשכת גלות הנפש, ושולף אותנו שלא ברצוננו ובאופן שאינו נזקף לזכותנו, כגון הימנעות מתאוות רק בשל בושה, או כשהפרטנר הפוטנציאלי ל'פישול' מסרב לשתף פעולה. הנס הגדול הוא כשהגאולה מגיעה שלא בגללנו – אלא רק מאת ה'.

לוח שיסורים

"לא רק קביעות בזמן אלא גם קביעות בנפש..." (אדמו"ר הזקן) - היינו שיש לקבוע עתים ללימוד התורה, ליצור 'דופק לימודי קבוע, ביום ובשעה, עד אשר יגלה האדם כי, לאמיתו של דבר, התורה היא לחם חוקו ומזון הנפש...

בימים האלה מקיים הרב כלב שיעור שבועי קבוע מידי יום חמישי בשעה 20:30 במושב חמד שבמרכז הארץ. הכניסה לישוב בכביש (מס' 412) המוביל מבית דגן לאור יהודה, רח' הזית 83 בבית הכנסת שבחצר משפחת שרעבי. השיעור משודר בזמן אמת בשידור חי באינטרנט, באתרנו: www.tanyaor.com

בימי חמישי י"ג ניסן 2/4/15 וכ' ניסן 9/14/15 לא יתקיימו שיעורים

התכנסות (כיבוד ושתייה קלה מ-20:00) במושב חמד, לפרטים נוספים: שי גרציק 052-4-446-144

[בכניסה למושב חמד - ישר עד הכיכר, בכיכר שמאלה לרח' הזית - לקראת סוף הרחוב, לפני הכיכר הבאה - הזית 83 מצד שמאל. חניה בשפע מאחורי בית הכנסת שבהמשך שביל הכניסה לחצר]

לחיות עם הזמן... (אדמו"ר הזקן) - היינו שבכל זמן וזמן מתרחשת פתיחת שער רוחני, דרכו יורדים לעולם הזה אור ושפע מיוחדים, אשר יש להכין כלים כדי לקלוט 'גשמי ברכה' אלה ולתרגמם למעשים עד אשר תואר, באופן ממשי, סביבתנו המיידית בגוון המסוים של נתינת הכ הטמונה באותו זמן.

חג-הפסח

"וראיתי את הדם ופסחתי עליכם, ולא יהיה בכם נגף למשחית בהכותי בארץ מצרים. והיה היום הזה לכם לזיכרון, וחגותם אותו חג לה' לדורותיכם, חוקת עולם תחגוהו. שבעת ימים מצות תאכלו, אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם..."

חג הפסח - שער החירות
חג הפסח הינו חג החירות. בט"ו בניסן נגאלו בני ישראל לזכרון, וחגותם אותו חג לה' לדורותיכם, חוקת עולם ויצאו מגלות מצרים (ומודגש בתורה כי יציאתם ממצרים תחגוהו. שבעת ימים מצות תאכלו, אך ביום הראשון היתה לתכלית קבלת התורה), ובסופו של מסע ארוך במדבר נכנסו לארץ ישראל והתנחלו בה. פרעה מלך מצרים נכנע לאפשר לבני ישראל לצאת מגבולות ארצו, רק לאחר שניחתו עליו ועל בני עמו עשר מכות קשות. האחרונה והקשה מכולן היתה 'מכת בכורות' שהחלה מחצות הלילה ובתוך זמן קצר הביאה למותם של בכורי מצרים, מבלי שייפגעו כלל בכורי ישראל שנותרו בבתיים על פי ציווי ה',

ככתוב: "ועבר ה' לנגוף את מצרים וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות, ופסח ה' על הפתח ולא יתן המשחית לבוא אל בתיכם לנגוף". מכאן שמו של חג הפסח, מלשון דילוג, שפסח המלאך המשחית על בתי בני ישראל במצרים.

חג הפסח בכתובים

בספר שמות מתארת התורה את כל מכות מצרים וכן את ציווי ה' לבני ישראל לדורותיהם לחגוג את חג הפסח:

"ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה והכיתי כל בכור בארץ מצרים מאדם ועד בהמה, ובכל אלוהי מצרים אעשה שפטים, אני ה'. והיה הדם לכם לאות על הבתים אשר אתם שם, וראיתי את הדם ופסחתי עליכם, ולא יהיה בכם

חג החירות - על שם יציאת בני ישראל ממצרים מעבדות לחירות, וכפי שתקנו חז"ל בתפילות החג "זמן חירותנו".

חג האביב - על שם שהחג חל תמיד בחודש האביב.

חג הגאולה - על שם שישראל עתידין להיגאל בחודש זה, כדברי חז"ל "בניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל".

חג הפסח - על שם שפסח ה' על בתי ישראל במכת בכורות.

ליל הסדר – הלכה ומנהג

אדמו"ר מוהרש"ב, רבי שלום דובער (החמישי בשושלת אדמו"רי חב"ד) אמר פעם לבנו: "יוסף יצחק! במשך הסדר צריך לרצות להיות בן אדם – וה' יעזור. בפרט בשעת פתיחת הדלת (לאליהו הנביא) – אל תבקש גשמיות, בקש רוחניות".

מהו סדר?

מצוות ליל פסח נקראות 'סדר', משום שהן ערוכות נוהגות להסב.

בצורה מסודרת ומפורטת. במבנה ה'סדר' משולבים מצוות הפסח, עקרונות חינוכיים חשובים על פי סודות קבליים. המכוסות במפה (גם בין המצות יש להפריד במפיות). על לכן חשוב לקיימו כהלכתו, לכל פרטיו.

מצות – נוהגים להשתמש ליל הסדר במצה שמורה דלהלן:

עשויה עבודת יד. מצה שמורה הינה מצה, שהחל משעת הבשלת החיטה נשמרו החיטים והקמח בהקפדה רבה מפני רטיבות. ייחודה של מצה עבודת יד בכך שנעשית מתוך כוונה לשם מצוה, והרי מצות כאלה אכלו אבותינו בצאתם ממצרים.

זרוע	ביצה
מרור	
חרוסת	כרפס
מרור	

זרוע – גרוגרת של עוף עם מעט בשר עליה, צלויה באש, זכר ל'קרבת פסח' שהיו מקריבים בזמן בית המקדש. אין אוכלים את ה'זרוע'. יש להכין את ה'זרוע' מערב החג.

ביצה – קשה, בקליפתה. זכר ל'קרבת חגיגה' שהיו מקריבים בזמן בית המקדש. אוכלים אותה לאחר 'כורך' בתחילת הסעודה.

מרור – עלי חסה ושורש 'חזרת' ('חריין'). המרור נועד להזכיר לנו את מרירות חייהם של אבותינו במצרים ואוכלים אותו במהלך הסדר. כמות המרור המינימלית שיש לאכול היא 'כזית' – 19 גרם. אולם אם אוכלים קלח (שהוא דחוס יותר), דרוש להוסיף עוד 2 גרם, וכן כדי להשלים השיעור שנחסר מהמרור שנשאר בין השיניים.

חרוסת – רסק תפוח עץ, אגסים ואגוזים טחונים, מתובלים ביין. החרוסת מזכירה את הטיט שבו עבדו אבותינו בפרך. טובלים בה את המרור.

כרפס – עיקרו מין ירק. אפשר להשתמש בתפוח אדמה מבושל או בפרוסת בצל. הספרדים נוהגים להשתמש

יש מצות שמורות שנעשו במכונות והן כשרות לפסח, אבל למצות מצה בליל הסדר (ובפרט לשלושת המצות שבקערה) נוהגים להדר להשתמש במצות שנאפו ביד.

בליל הסדר אוכלים מצה (לפחות) שלוש פעמים: פעם ראשונה – בתחילת הסעודה, אחרי שמברכים את שתי הברכות 'המוציא' ו'על אכילת מצה'. פעם שנייה – בעת אכילת ה'כורך', שהוא 'כריך' של מצה שבתוכו מרור. פעם שלישית – באכילת ה'אפיקומן'. הכמות המינימלית שיש לאכול בכל פעם היא 'כזית' – 27 גרם, כמחצית מצה 'עגולה' (לדעות אחרות: 11 גרם, כרבע מצה 'עגולה'). יש להשתדל שמשך אכילת ה'כזית' מצה יהיה קצר ככל האפשר (המהדרין נוהגים לאכול שני 'כזיתים' של מצה בפעם הראשונה וכן בפעם האחרונה).

הסבה – כדי להדגיש ש"הלילה הזה בני חורין", שותים את ארבע הכוסות ואוכלים את מצת המצוה ב'הסבה', שהוא אופן ישיבה של מלכים. מסבים לצד שמאל (מציבים

בסלרי עלים. הוא נאכל בתחילת הסדר (פחות מ'כזית'), רוב השיעור (44 סמ"ק). בעת שתיית ארבע הכוסות יש טבול במי מלח, כדי להתמיה את הילדים.

חזרת – כנ"ל במרור. את ה'חזרת' אוכלים ב'כורך', דהיינו בתוך המצה, זכר למנהגו של הלל הזקן שהיה כורך את המצה והמרור יחדיו.

'הגדה' – השם 'הגדה' לקוח מהציווי **"והגדת לבנך"**. באמצעות ההגדה אנו מספרים לילדינו את סיפור יציאת מצרים, וחשוב להתאים את ההסברים לרמת הילדים.

לאחר קושיותיהם של הילדים, מתחילות התשובות. העיקרון הוא: **"מתחיל בגנות ומסיים בשבח"** – כלומר, מספרים תחילה על התקופה המרה והעלובה של העם היהודי, וממנה מגיעים לניסים ולגאולה.

יש בהגדה שתי גירסאות בולטות של סיפור יציאת מצרים. הראשון הוא הקטע **"עבדים היינו"**, והשני הוא זה הפותח ב**"מתחילה עובדי עבודה זרה היו אבותינו"**. במבט מעמיק יותר, יש כאן שני אופנים שונים של תשובות לארבעת הבנים.

לאחר הקטע הנצחי **"והיא שעמדה"** בא פרק מדרשי גדול, שמרחיב ומפרש את הסיפור המתומצת של יציאת מצרים המוכר לנו מהתורה. פרק זה מסתיים בהסבר לאכילת הפסח, המצה והמרור, בשיר הלל לבורא העולם ובתקוות הגאולה **"לשנה הבאה בירושלים"**.

זהו המבנה הבסיסי של ההגדה, אך כבר אמרו חז"ל שכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח.

ארבע כוסות – מצוה על כל אחד ואחת, גדולים וקטנים, לשתות בליל הסדר ארבע כוסות של יין או של מיץ ענבים טבעי. את ארבע הכוסות שותים כנגד ארבע לשונות הגאולה שמוזכרות בתורה, בתיאור הבטחת הגאולה ממצרים על ידי הקב"ה: **"והוצאתי אתכם סבלות מצרים, והצלתי אתכם מעבודתם, וגאלתי אתכם בזרוע נטויה, ולקחתי אתכם לי לעם"**.

שיעור כל כוס הוא 86 סמ"ק, ויש לשתות לפחות את

להסב קמעה לצד שמאל.

כוס של אליהו הנביא – נוהגים למזוג כוס אחת יותר מהמסובים (אלא שאין שותים מכוס זו) הנקראת כוס של אליהו הנביא. בסוף ה'סדר', לאחר אמירת 'לשנה הבאה בירושלים', מנהג חב"ד להחזיר ולשפוך את היין מכוסו של אליהו לבקבוק וכל המסובים שרים בשעה זו את הניגון **"א-לי אתה ואודך"**, מעשרת הניגונים של אדמו"ר הזקן.

שפיכת יין – באמירת עשר המכות וכו', נהוג לשפוך מעט מן הכוס לתוך כלי שבור. למנהג זה יש סיבות על פי הקבלה, אך יש בו גם משמעויות סמליות. אחת מהן – כיון שהקב"ה הבטיחנו: **"כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך"**, אנו 'מוציאים' מהכוס את ה'מחלה' כשאנו מזכירים את המכות.

הסבר אחר מביא רבי יצחק אברבנאל: על ידי שפיכת היין אנו מעידים, שאין שמחתנו שלימה, שכן הישועה הוכרחה לבוא על ידי הטלת עונש על בני אדם אחרים. העונש אמנם הגיע להם בדין, אבל התורה אמרה: **"בנפול אויבך – אל תשמח"**.

אליהו הנביא – כשאומרים **"שפוך חמתך"** נוהגים לפתוח את דלת הבית. הטעם הפשוט לפתיחת הדלת הוא **"כדי לזכור שהוא ליל שימורים ואין מתייראין משום דבר. ובזכות אמונה זו יבוא משיח וישפוך הקב"ה את חמתו על הגויים"**. על פי ה'קבלה', זו שעת פתיחת הדלתות בעולמות העליונים.

הקשר לאליהו הנביא – אמירת **"שפוך חמתך"** היא השלב באמירת ההגדה שבו עוברים מסיפור יציאת מצרים לציפיית הגאולה השלימה, אשר זהו ענינו של אליהו הנביא, מבשר הגאולה.

אפיקומן – אכילת האפיקומן היא זכר לקרבן הפסח שהיו ישראל אוכלים בזמן שהיה בית המקדש קיים. ומכיון שאחרי קרבן הפסח לא היו אוכלים דבר נוסף (כדי לחבבו,

שיישאר טעם אכילתו בפה), לכן גם אחרי האפיקומן אין אוכלים דבר. לשורש המילה 'אפיקומן' ניתנו פירושים שונים. הרווח שבהם הוא מלשון 'אפיקו מן' שמשמעו בארמית: הוציאו את הממתקים. כלומר להוציא את האפיקומן ממקום מסתורו.

יש לאכול מן האפיקומן 'כזית' אחד לפחות, והמהדרים אוכלים שני 'כזיתים'. האחד זכר לקרבן הפסח, והשני זכר למצה שהיו אוכלים עם הקרבן בזמן בית המקדש. יש לסיים את אכילת האפיקומן לא יאחר מחצות הלילה.

מעובד מתוך אתר צעירי חב"ד (<http://chabad.org.il>)

אכתה כללי אהרבי אסח החירות (בעיבוד קל ובתוספת כותרות)

עם דינים ומנהגים יהודים אמיתיים. הוא לא יודע שישנה "העבודה הזאת" – סדר של פסח, יציאת מצרים וקבלת התורה. עם ילדים אלה חייבים להתמסר זמן רב ביותר לפני חג הפסח ולפני ליל הסדר, וגם אליהם יש להתמסר במסירות נפש ואהבת ישראל. שהרי אסור לשכוח על אף ילד יהודי יחיד, ויש להשקיע את כל הכוחות כדי לחלץ אותו ממצבו ולהשיבו אל שולחן הסדר היהודי.

אין לוותר על חיי הנשמה

כשם שבכל התופעות המכאיבות, כדי לתקן את המצב, צריכים לדעת תחלה מה הן הסיבות שגרמו לכך, כך גם במקרה זה.

לדאבון לב, בהכרח להכיר בכך, שכמעט תמיד אשמים במצבם של הילדים מהסוג האמור, בראש ובראשונה, ההורים.

עם בואם אל ארץ חדשה, ובהמצאם בסביבה שבה הם מהווים מיעוט קטן, ובהתקלם בקשיים (שבדרך כלל הם בלתי נמנעים בכל הגירה ממקום למקום), השלו עצמם חלק מן ההורים, שהדרך היחידה למנוע את הקשיים היא – מה שיותר מהר להשתוות בכל עם הסביבה, על ידי זה שישליכו מעצמם את עול התורה ושמירת המצוות. אפילו כאשר לגבי עצמם לא יכלו לפעול זאת בקלות ובמלוא

ב"ה, י"א ניסן, ה'תשי"ז (1957)
ברוקלין, ניו יורק.

אל אחינו בני ישראל,
ועסקני החינוך בפרט
בכל אתר ואתר
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

אין לשכוח על אף ילד יהודי יחיד

חג הפסח מתחיל עם "כי ישאלך בנך", "והגדת לבנך". וישנם אופנים שונים בשאלה ובתשובה – בהתאם לארבעת סוגי ה"בנים": חכם, רשע, תם ושאינו יודע לשאול.

בד בבד עם השוני בין ארבעת הבנים והיותם הפכיים זה מזה – יש להם "צד השוה", שותפות: אפילו הרשע נמצא ג"כ בעבודת ה"סדר", הוא נפגש עם אחיו, חי יחד עמם ומתעניין אצל עובדי העבודה בנוגע לחיי התורה והמצוות.

וענין זה נותן תקוה, ותקוה חזקה ביותר, שלא רק ה"תם" ו"שאינו יודע לשאול", אלא גם הרשע, ייעשו חכמים, יהודים בעלי דעה שלימה, שומרי תורה ומצוות. אבל לצערנו, ובמיוחד בזמננו שהחושך כפול ומכופל, יש עוד סוג של בנים: הבן שלא נמצא כלל ב"סדר". הוא לא שואל קושיות, כיון שאין לו שייכות כלל עם תורה ומצוות,

המדה, החליטו בכל זאת, שהילדים לא יצטרכו לעבור מאבק זה. הם השלו את עצמם וגם השפיעו על ילדיהם – שיהדות, תורה ומצוות, אינם מתאימים לחיי ההווה ובפרט במקום חדש. ולכן חיפשו חסרונות באורח החיים היהודי האמיתי, חיפשו, ובמילא, סוף סוף, "ראו" חסרונות בלבד, ואילו בסביבה – רק מעלות. באמצעות גישה זו ביקשו אותם הורים להבטיח את קיום ילדיהם בסביבה החדשה. אבל הם שכחו, שאדם אינו יכול להתקיים – כפי שאדם צריך להתקיים – אם הוא מוותר על חיי נשמתו ועל כל הרוחניות שלו – בשביל הגוף והגשמיות. הם גם לא לקחו בחשבון, שכל חיקוי סתמי הוא מזויף, ומעורר תיעוב אפילו אצל אלה שחפצים לרוץ אחריהם, להתדמות ולהחניף להם; ואם הסביבה והרוב אינם משתיתים את חייהם על צדק ויושר, הרי בכל מקרה ירצו לדכא את החלשים ואת המיעוט (בין אם המיעוט היהודי דבק באורח החיים היהודי האמיתי, בין אם לאו).

איבוד העצמיות מנתק ממעיין החיים האמיתי

אותה גישה כוזבת, לפתור את המצב של המיעוט בסביבה בלתי ידידותית על ידי התפרקות עצמית (שהיא במובן הפנימי התאבדות עצמית, או לפחות חבלה עצמית), נעשתה לא רק על ידי יחידים, אלא לדאבונו, גם על ידי קבוצות מסוימות של יהודים, שהתאחדו ביניהם בגלל מצבים שונים (אינטרסים משותפים כגון כדאיות, צבירת כח וכו'). ומזה צמחו התנועות השונות, אשר, בגלוי או בסתר, מנהלים מלחמה נגד "תורה צוה לנו משה" – שקיבלה משה מה' אחד, עבור עם ישראל שהוא אחד בארץ. תנועות כאלה, אשר מבלי הבט על המלחמות ההדדיות שביניהן, בנויות כולן על אותו רעיון: "נהיה כגויים, כמשפחות הארצות לשרת עץ ואבן".

התוצאות של גישה כוזבת (בכל מהותה) זו היו, שאלפים אלפים נפשות נותקו ממעין החיים האמיתי, מיהדות ומיהודים, ונרצחו רוחנית. גדלו ילדים, שהם עכשיו כבר אבות וסבים, אשר לא זו בלבד שאינם בסוג של חכם, תם או שאינו יודע לשאול, אלא אפילו לא בסוג של רשע. הם איבדו את עצמם, והולכים לאיבוד, ח"ו, לעם היהודי וליהדות האמיתית (שהרי היהודי ויהדות – דבר אחד הם, כמאמר רבי סעדיה גאון "אומתנו אינה אומה אלא בתורתה").

המסר הפנימי שבחג החירות

באים יציאת מצרים וחג הפסח ומלמדים אותנו (בין שאר ההוראות הרבות), גם בנוגע לחיי היום יום, כי לא בנסיון לחקות את הסביבה טמונה התקוה לגאולה וחרות, אלא בדיוק להיפך. בני ישראל במצרים היו מיעוט קטן וחיו בתנאים הגרועים ביותר. אבל, כפי שחכמינו ז"ל מספרים, היו חלוקים מן הסביבה ושמרו בגאון על אורח חייהם, מסורתם ומקוריותם (שהיו ישראל מצויינים שם, היינו שלאורך כל שנות גלותם במצרים לא שינו לבושם, מאכלם ולשונם המיוחדים להם), ודוקא על ידי זה הבטיחו את קיומם, וגם הגיעו אל הגאולה האמיתית, הגופנית והרוחנית.

אחת מן המשימות החיוניות וההכרחיות של זמננו היא להקדיש את הכוחות והמאמצים הגדולים ביותר, כדי להחדיר בדור הצעיר, ואפילו באלה שהם מבוגרים בשנים, אבל צעירים וקטנים בידיעות היהדות – את ההערכה הנכונה של יהדות אמיתית (יהדות נאמנה לתורה, לא יהדות מזוייפת), ואת ההכרה שבזה תלוי עצם קיומו של יהודי, של כל יהודי, ברוחניות (בהרמוניה הפנימית של חיי הנפש) ובגשמיות עולם הזה כפשוטה, בכל מקום ובכל זמן. עלינו להיות אותנטיים ולשוב אל מסורת אבותינו אברהם יצחק ויעקב, לקיים ולשמור בגאון את אורח החיים היהודי, החיים שלפי הוראות תורתנו תורת חיים.

ליהודי אסור אף פעם להתיימש; אף פעם אסור לוותר שולחן אחד של "העבודה הזאת", ויערכו סדר הפסח על יהודי. על ידי הגישה הנכונה החדורה באהבת ישראל, כהלכתו, לקיים את "העדות והחוקים והמשפטים אשר אפשר להכניס גם את סוג הילדים הנ"ל (שלא נמצא כלל צוה ה' אלקינו". והתחלה זו של "קיבוץ גלויות", כינוסם בסדר) אל תוך כלל ה"ארבעה בנים", ובמשך הזמן גם של כל הילדים, גם הנידחים, לסדר על פי תורה, תזרז להכניסם בסוג של "בן חכם".

יעזור השם יתברך, שכל הבנים והבנות יתכנסו יחד ליד ותביא את הגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו.

בברכת חג הפסח כשר ושמח

מנחם שניאורסאהן

שביעי של פסח

נס קריעת ים סוף התרחש בליל שביעי של פסח. בני ישראל יצאו זה עתה ממצרים, מייחלים ומקווים כי סוף סוף נחלצו מהרדיפות, מהעינויים ומעבודת הפרך. והנה המצרים רודפים אחריהם להחזירם למצרים – הים לפניהם, המצרים מאחוריהם והמדבר סוגר עליהם מהצדדים. במצוקתו מתלבט העם, כדברי המדרש, בין התאבדות בקפיצה לים לבין כניעה ושיבה לעבודת מצרים, בין מלחמה ברודפיו עד טיפת הדם האחרונה לבין תפילה למרומים בזעקה חסרת אונים ומעש. אלא שלפתע, באה להם הישועה – בדרך ניסית ובלתי צפויה. ומכאן, שהיהודי אינו יוצא לחירות אמיתית אלא בשעה שמתחזק באמונתו ובטחונו בה' אלוהיו ומבטל רצונו מפני רצון העליון.

שביעי של פסח – הלכה ומנהג

שאינו מבין ארמית, צריך לומר בלשון שהוא מבין. תוכן הענין: "בעירוב הזה יהיה מותר לנו לאפות, ולבשל, ולהטמין חמין, ולהדליק נר, ולתקן, ולעשות כל צרכינו מיום טוב לשבת, לנו ולכל ישראל הדרים בעיר הזאת". שביעי של פסח אינו נחשב 'רגל' בפני עצמו, אלא סימו של חג הפסח. לכן אין מברכים ברכת 'שהחיינו' בהדלקת הנרות לכבוד החג וכן בקידוש.

כבכל 'יום טוב' (חג), אסורה בשביעי של פסח כל מלאכה, מלבד מלאכת "אוכל נפש", דהיינו הכנת מאכלים ליום החג עצמו, כולל בישול. לצורך כך מותר להעביר אש מנר שהודלק קודם החג, אך אין להבעיר אש חדשה או לכבות אש דולקת.

עירוב תבשילין: נוטל מצה שלימה בשיעור 'כביצה', עם תבשיל חשוב כגון בשר או דג בשיעור 'כזית', ויתן בידו של אחר (לכתחילה – מזכים על ידי אדם זר בן מצוות, ולא על ידי בנו או בתו, אפילו גדולים, אם הם אוכלים משלו) לזכות על ידו לכל הקהל, ואומר: "אני מזכה לכל מי שרוצה לזכות ולסמוך על עירוב זה". הזוכה מגביה את העירוב טפח מן המקום שהיה מונח עליו, אפילו אם הניחו על ידו המוגבהת באוויר, וחוזר ונוטל את העירוב מיד הזוכה, ומברך: "אשר קידשנו במצוותיו וציוונו על מצות עירוב". ואומר: "בדין..." המופיע בסידורים. מי

כל תפילות החג וכן הקידוש על היין – בנוסח 'שלושה רגלים' הנדפס בסידורים.

ליל שביעי של פסח – סח אדמו"ר הריי"ץ: הסעודה. 'סעודת משיח' נערכת באחרון של פסח (ובארץ 'בליובאוויטש היו נעורים בליל שביעי של פסח, וגם בשבועות והושענא רבה. כשהייתי בן תשע שנים, כבר לא שכבתי לישון בשביעי של פסח – יש ללמוד לילה שלם".

לטעום את הגאולה

(מתוך 'היום יום' כ"א ניסן).

סעודת משיח – הבעל שם טוב, מייסד תנועת החסידות הכללית, תיקן סעודה שלישית מיוחדת בחג זה (ובחו"ל ב'אחרון של פסח – 'יום טוב' שני של גלויות). אחרי תפילת מנחה נוטלים ידיים בברכה, מברכים ברכת 'המוציא' על מצה ושותים ארבע כוסות יין. במהלך סעודה זו, הנקראת 'סעודת משיח', מנגנים ניגונים ומתחזקים בדברי תורה בעניני הגאולה וביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו בקרוב ממש.

מנהג ישראל זה מיסודו של הבעל שם טוב הקדוש לקיים סעודת משיח בשביעי של פסח, נתפרסם על ידי אדמו"ר הרש"ב, רבי שלום דובער נשמתו עדן (האדמו"ר החמישי בשושלת חב"ד), והוא שהוסיף את התקנה –

לשתות בסעודה זו 'ארבע כוסות' יין. הרבי מליובאוויטש, נשיא דורנו, הנהיג הוספה זו בקביעות וקשר זאת עם מאמר חז"ל: עתיד הקב"ה להשקות את אומות העולם ארבע כוסות של פורענות, ואילו את ישראל ארבע כוסות של נחמה. הרבי הסביר כי עצם העובדה שעוד בזמן הגלות עורכים ישראל 'סעודת משיח', מעידה על כך שהם אינם

'מכירים' בגלות ובכך מזרזים ומחישים את הגאולה האמיתית והשלמה.

סיפר אדמו"ר הריי"צ, הרבי הקודם בחב"ד: "הבעל שם טוב קרא לסעודה זו של אחרון של פסח 'סעודת משיח'. וכשם שנקראו שמות על פי פנימיות התורה לסעודות שבת ויום טוב – 'עתיקא קדישא', 'זעיר אנפין' וכדומה –

מזרזת את הגאולה האמיתית והשלמה. תורת החסידות היא, איפה, ההכנה הרוחנית, המכשירה את העולם לקראת ביאת והתגלות המשיח. המתעמק בסוגיות החסידות ובמנהגיה המיוחדים, ימצא בהן קווי חיבור עם מושגי ההווה האלוקית שתשרור בעולם בימות המשיח. אשר על כן, עבודת הפצת המעיינות בעצמו ובזולת היא שמכינה את העולם להיות כלי לתורתו של משיח – "תורה חדשה מאתי תצא".

כך גם ההתלהבות והשמחה שתובעת החסידות בעבודת האדם הפנימית, הכנה היא לשלימות עבודת ה' בימות המשיח. ובפרט הדבקות בצדיק וההתבטלות המוחלטת לרצונו הקדוש, אינן אלא ההכנה לדבקות ולהתבטלות כלפי המלך המשיח, שבאישיותו תהיינה משולבות בתכלית השלימות מנהיגות רוחנית (רב) ומנהיגות חברתית ומדינית (מלך).

למן ראשית התגלות תורת החסידות ומנהגיה ע"י הבעל שם טוב וממשיכי דרכו החל בעולם תהליך של מפנה מהותי, כמבואר בספרי החסידות כי התגלות הבעל שם טוב ותורת החסידות הינם הכנה לימות המשיח. ובלשון אדמו"רי החסידות לדורותיהם: מזמנו של הבעל שם טוב החל מתנוצץ בעולם אורו של משיח.

ידועה האיגרת שכתב הבעל שם טוב, בה הוא מספר על 'עליית נשמה' שהיתה לו להיכלו של משיח. לשאלתו: "אימתי קאתי מר?" (=מתי יבוא מר?), ענהו המשיח: "לכשיפוצו מעיינותיך חוצה". הרי שהפצת מעיינות החסידות, ועד למקומות שהם בבחינת "חוץ" לקדושה, מזרזת את הגאולה האמיתית והשלמה.

גם המנהג 'סעודת משיח' קשור לתפיסה רעיונית זו. ממש כמו הסעודה שאנו אוכלים וכמו היין שאנו שותים. ענינה הפנימי של סעודה זו הוא 'פתיחת צינור' לקבלת הארת המשיח, לא רק בכלים הרוחניים של הבנה ורגש, אלא גם בדרך אכילה גשמית. באכילתו מרגיש האדם במוחש את טעם המזון, ולאחר מכן, כשמעכלו בקרבו, נעשה הוא דם מדמו ובשר מבשרו.

כך ענינה הפנימי של 'סעודת משיח' הוא לפעול (בכל אחד ואחד לפי ערכו) 'פתיחת' הכוחות והחושים לענין ביאת המשיח, לא רק במונחים מופשטים, כי אם באופן מוחשי ומציאותי. שהרי גילוי המשיח לעתיד לבוא לא יישאר במישור הרוחני בלבד, אלא יבוא במציאות הממשית שאפשר לראותה בעיניים ולמשה בידיים באופן מוחשי,

התחדשנו!

בוטאו לבקר

באתר המשודרג

Www.tanyaor.com

הסיפור השבועי

מצות ומרורים

חורף, קור אימים. מאז חג הסוכות אנחנו כאן, בגלות נוראה בטרנסניסטריה, חבל ארץ השייך רשמית לאוקראינה, אך נכבש בידי הגרמנים, ואלה מסרו את השליטה בו לבעלי בריתם הרומנים.

הוגלינו לכאן מבוקבינה ובסרביה – חבלי ארץ רומניים – כדי להשמידנו השמדה איטית, באמצעות הרעבה ושילית תנאי קיום מינימליים. רבים מאיתנו נכלאו במחנות סגורים. אחרים שוכנו בדירי חזירים. לפעמים נותרנו תחת כיפת השמים ממש, נתונים לכל פגע אפשרי. התגוררנו בכפר שליד העיירה קופאיגורוד. בתחילת החורף פרצה מגפת טיפוס. עקב הקור הבלתי נסבל הורשינו לצאת מדיר החזירים ולשכור פינה בדירה מקומית.

אין לתאר את הגיהנום היום יומי שהיה מנת חלקנו. בעיקר הציק הרעב. התקיימנו על כמעט אפס תזונה. לא אחת נאלצנו לגנוב סלק סוכר משדות הכפר. באימת מוות הוצאנו אותו מתחת לשלג, כדי להזין מעט את בטננו המצומקת.

לא רבים שרדו. פגעי מזג האוויר, התעללויות הכובשים והמחלות הקשות קיצרו את חייהם של רוב הגולים, אנשים נשים וטף. מיום ליום התמעט מספרם. הנותרים היו בגדר ניסים מהלכים. מעטים בלבד הצליחו להתגבר על המגפות, הרעב המחפיר ופגיעות השטן ובעלי בריתו.

סוף סוף תם החורף. השמש החלה להיראות בשמים ולחמם את האדמה הקפואה. השלגים נמסו. חודש ניסן עמד בפתח, מביא בכנפיו את בשורת החירות והגאולה – מושגים רחוקים ותלושים כל כך ממציאות חיינו.

ולמרות הכול, בלב מתעורר רצון לחגוג את הפסח, לפחות סמלית, עם איזו חתיכת מצה, משהו לזכר יציאת מצרים. הלוא מרור יש לנו דיי והותר...

יום אחד, בזמן ששוטטתי כדרכי בכפר, בתקווה שאולי יזדמן לי דבר מאכל כלשהו, נזדמן לי אוצר יקר: כמות קטנה של חיטה יפה. קניתי אותה במחיר זול, יחסית. למרֶאָה אורו עיניי. ראיתי בחיטה מעין משלוח מן השמים להכנת מצה לחג הפסח. את ההרגשה הזו קשה להסביר כיום.

בשמחה רבה הבאתי את חבילת החיטה לדירתנו. למחרת, באשמורת הבוקר, יצאתי אל היער הסמוך כדי להשיג מעט עצים להסקה. הופתעתי לגלות בול עץ חטוב מוטל על האדמה. מישהו כנראה השאירו מוכן בשבילי.

בנשימה עצורה, ובפחד שמא אתפס, גררתי את העץ הביתה. חטבתי אותו לפיסות זעירות, שימשו להסקת התנור בעבור אפיית המצות.

כעת היה עלינו להכשיר כלים לצורך האפייה. איתרתי איכר אחד, והוא הסכים לייצר בעבורנו כמה מערוכים לרידוד המצות. גם השגנו כלים שימשו אותנו באפייה. אך הבעיה המרכזית היתה כיצד לטחון את גרגרי החיטה. גם את המכשול הזה עברנו בהשגחה פרטית. נודע לנו כי גוי ממכרינו, המתגורר בשכנות, מחזיק ברשותו ריחיים ידניים לטחינת גריסים או קמח. הכשרנו את הריחיים, ובזיעת אפיים הצלחתי לטחון את החיטה לקמח.

זו היתה עבודת פרך, שכן מצבי הפיזי היה בכי רע. אך הייתי חדור רצון עז להפיק קמח למצות, ובעזרת הנותן ליעף כוח זכיתי לראות את הקמח זורם אט אט.

באמצע החדר - חמתו תבער בו עד להשחית. ודאי ישמיד את המצות וישים לריק את כל עמלנו. הנה, יאמר במשטמה, היהודים הללו מכינים לעצמם מאכלים חגיגיים...

אך למרבה ההפתעה אירע נס. עיניו כמו הוכו בסנוורים. עומד לו החייל הערל בחדר. מולו, על השולחן, מסודרות מצות טריות, ומבטו המשוטט כה וכה אינו מבחין בהן. נכון, את פגיעתו הרעה חשנו היטב על בשרנו: הוא לא חסך את מכותיו מכל בני המשפחה, סתם, בלי סיבה מיוחדת - רק כדי להזכיר לנו שיהודים אנחנו ולהביע את 'רגשי אהבתו' ליהודים. אך בזמן שספגנו סטירות לחי וחבלות, המצות נותרו שלמות ויפות, בלי פגע. קיבלנו באהבה את החבטות שהפליא בנו, ושפתותינו מלאו שבח והודיה לשומר ישראל על שהיד הזדונית לא נגעה לרעה במצות לפסח שהכנו במו ידינו.

(סיפורו של זאב שוורץ ז"ל מחיפה)

(מתוך העלון השבועי **שיחת השבוע**)

בשלב הבא הכשרנו את תנורו של הכפרי שבחדרנו. הסקנו אותו, לשנו את הבצק ורידדנו את המצות במידות קטנות ככל האפשר, כדי להפיק יותר ויותר מצות. אבא, אחותי ואני זכינו למצה אחת בעבור כל ארוחה של חג הפסח.

מה גדולה היתה שמחתנו לראות את המצות הטריות מסודרות בשורה, חמות ומדיפות ריח נעים. הסיפוק היה גדול שבעתיים לנוכח העבודה המפרכת שהשקענו במצות.

לפתע, ברגעים הנדירים האלה של אושר בחשכת המלחמה, נשמעו דפיקות בדלת. בטרם הספקנו להיערך מילאה את הפתח דמותו של חייל רומני. הבחנו בו ולבנו צנח. זה היה גוי אנטישמי, שונא ישראל מושבע, שד משחת ממש, שכל מפגש בינו ובין יהודים עורר פחד מוות וחלחלה.

רעדנו מאימה. אם יגלה את המצות המסודרות בחגיגות

עזרו לנו,
להמשיך בעשייה!

טל' 052-5675770

עמותת "תניא - מודעות עצמית ביהדות" צריכה את העזרה שלך!

"זאת התורה אדם" (במדבר יט', ד)

כשם שבאדם ישנם גוף ונשמה, כך גם בתורת ישראל ישנם גוף התורה (פשט הכתוב- 'נגלה') ונשמת התורה (פנימיותה, סודותיה ורזיה- 'נסתר'). במדור זה מובא פרוט נושאי הפרשה על פי 'נגלה', ובמדור שלאחריו יובא ביאורה של נקודה או של מספר נקודות מן הפרשה על פי פנימיות התורה.

נקודות עיקריות בפרשת שמיני

חנוכת המשכן

במהלך שבעת ימי המילואים עובד משה במשכן ומלמד את הכהנים את עבודות הקודש. והנה מגיע היום השמיני, הוא ראש חודש ניסן, היום הראשון לחנוכת המזבח על ידי אהרן ובניו הכהנים. משה מזמן את זקני ישראל שייווכחו גם הם לראות כי הצבתם של אהרן ובניו במשמרת הכהונה נעשית על פי דבר ה'.

באותו יום מקריב אהרן קרבנות 'חטאת' ו'עולה' המיוחדים בעבורו, וכן קרבנות חטאת, עולה ושלמים בעבור העם. גם בניו משתתפים בעבודה ועוזרים על ידו. מלבד הקרבנות האמורים, מקריבים הם גם את קרבנות התמיד הנוהגים בכל יום – ערב ובוקר.

בתום עבודתו נושא אהרן את כפיו ומברך את בני ישראל בברכת כהנים המיוחדת: "יברך ה' וישמרך, יאר ה' פניו אליך ויחונך, ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום".

משה ואהרן נכנסים יחדיו למשכן. ולאחר שמשה מלמד את אחיו את סדר הקטרת הקטורת, מבקשים הם מה' שישרה שכינתו על המשכן. בצאתם הם מברכים את העם: "ויהי נועם ה' אלוקינו עלינו, יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידכם". תפילתם מתקבלת, וכפי שמתאר הכתוב בסוף הפרק "וירא כבוד ה' אל כל העם. ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח את העולה ואת החלבים, וירא כל העם וירונו ויפלו על פניהם".

מיתת נדב ואביהוא בני אהרן

שניים מבניו של אהרן, נדב ואביהוא, לוקחים מחתות

ובהם קטורת ונכנסים להקטיר במשכן. ואזי: "ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם, וימותו לפני ה'". יש מחכמי ישראל האומרים שמתו משום שהורו הלכה בפני משה רבם, ואחרים אומרים שנכנסו שתויי יין למשכן. על כל פנים, מבואר בפנימיות התורה כי השניים, שהיו ודאי צדיקים, מתו בהיותם שרויים בדרגת התעלות גבוהה הנקראת 'כלות הנפש'. מעידים על כך דברי הניחומים של משה לאהרן: "הוא אשר דיבר ה' לאמור – בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד".

משה קורא לבני דודו – מישאל ואלצפן – ומצוה עליהם להיכנס למשכן, להוציא את גופות נדב ואביהו ולשאתם אל מחוץ למחנה. אהרן ובניו (אלעזר ואיתמר), אינם מורשים לצאת מהמשכן בשל היותם המשרתים בקודש, ועל כן מורה להם משה לבל ינהגו במנהגי אבלות. את מנהגי האבלות יקיימו בני ישראל, וכלשון הכתוב: "ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה'".

איסור עבודה (והוראה) בשכרות

אהרן מורה לכהנים כי אסורה בתכלית העבודה במשכן במצב של שכרות. כהן העובד בשכרות חייב מיתה. מפסוקים אלו למדים חז"ל גם בנוגע לאיסור הוראת התורה ופסיקת ההלכה במצב של שכרות.

איסור עבודת כהנים אוננים

התורה מביאה דין ודברים בין משה לבין אהרן ובניו השרויים במצב הנקרא 'אוננות'. 'אונן' הוא קרוב המת בקרבה ראשונה, טרם הקבורה. לאחר מיתת נדב ואביהוא

הפרס, העזנייה, הדאה, האיה, העורב, בת היענה, התחמס, השחף, הנץ, הכוס, השלך, הינשוף, התנשמת, הקאת, הרחם, החסידה, האנפה, הדוכיפת והעטלף. גם החרקים השונים – "שרץ העוף ההולך על ארבע" – אסורים באכילה, מלבד אלו שלהם יכולת ניתור. (כיום מקפידים אנו לאכול רק בעלי חיים הידועים בוודאות כמותרים על פי המסורת שבידינו).

דיני טומאה וטהרה בבעלי החיים ובכלים

בנוסף לבעלי החיים הטמאים הנ"ל שאסורים באכילה ופגריהם טמאים ומטמאים, מונה עוד התורה שמונה שרצים המטמאים במגע: החולד, העכבר, הצב, האנקה, הכוח, הלטאה, החומט והתנשמת. הנוגע בנבלתם הטמאה של בעלי החיים הכשרים יטמא, ולטהרתו יטבול וימתין עד הערב. הנושא אותם מיתוספת בו גם טומאת בגדים, ולטהרת בגדיו יכבסם ויכשירם.

טומאת כלי חרס (שאינם ניתנים לטהרה) חמורה מטומאת כלים אחרים. ועל כן כלי חרס שנגעה בהם טומאה יש לשוברם ולהוציאם מכלל שימוש – "שבירתם היא תקנתם". מאכל שבא במגע עם רטיבות, נעשה מוכשר לקבל טומאה. טהרתם של הטמאים היא על ידי טבילתם במעין מים חיים או במקוה מים.

בסיום נושא הטומאה והטהרה מדגישה התורה את ענין קדושתם של ישראל: "כי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלוקים, והייתם קדושים, כי קדוש אני".

בני אהרן, מתעוררות שאלות הלכתיות באשר להקרבת קרבנות ואכילת בשר הקודשים על ידי כהנים אוננים.

ומפרטת התורה כי הכהנים אסורים לעבוד במשכן כשהם אוננים, מלבד הכהן הגדול שרשאי לעבוד גם כשהוא אונן. כמו כן אכילת בשר הקודשים אסורה על כהנים אוננים, ורק ביום השמיני למילואים, מותרת להם, כהוראת שעה, אכילת הקודשים המיוחדים ליום זה, מלבד שעיר החטאת שאהרן נמנע מלאוכלו בהסכמת משה.

בעלי חיים, נבראי המים, בעלי כנף וחרקים

בנוגע לקדושת וטהרת בני ישראל מיתר העמים, מפרטת התורה את סימני בעלי החיים הכשרים המותרים באכילה: "מפרסת פרסה ושוסעת שסע" – בהמה בעלת פרסה, ושפרסתה סדוקה לכל אורך גובהה; "מעלת גרה" – שדרכה להעלות את המזון שנכנס למעיה כדי ללעסו שוב לשם עיכול נוסף.

התורה מקפידה למנות גם את בעלי החיים שיש בהם רק אחד הסימנים (להזהיר מפני אכילתם, אף שיש בהם אחד מסימני הכשרות). ואלו הם: הגמל, השפן, הארנבת והחזיר.

כל אלו, ואחרים שאין בהם סימני הכשרות האמורים, אסורים באכילה ופגריהם טמאים ומטמאים.

(גם בעלי החיים המותרים חייבים כמובן בשחיטה כשירה, וטעונים הכשרת בשרם קודם אכילתו).

סימני הכשרות לנבראי המים הם הסנפיר והקשקשת. ומונה התורה גם את בעלי הכנף האסורים: הנשר,

חסידות על הפרשה חג הפסח

קריעת ים המחשבות האישיות קריעת ים-סוף

כשישב החסיד הנודע רבי הילל מפאריטש אצל ה'צמח-צדק', הסביר הרבי את המשמעות של קריעת ים סוף בעבורנו, ואמר: בקריעת ים סוף על כל אחד ואחד לקרוע את ה'ים' האישי שלו - את 'ים המחשבות' שלו, את כל המחשבות אשר אינן לרצון ה' - וללכת ביבשה.

(ממכתב י"א בניסן תשי"ט)

החדרת ענין החירות בעולם אחרון של פסח

באחרון של פסח (ובארץ ישראל בשביעי של פסח) מאיר גילוי המשיח ששייך לכל ישראל. פסח הוא חג החירות, שבו עומדים למעלה מעסקי העולם, ולאחר החג נכנסים שוב לעניני העולם. גילוי האור של משיח באחרון של פסח נותן את התוקף לחזור כבן חורין לחיי המעשה.

(עפ"י היום יום כ"ג ניסן)

שינוי מהיר מן הקצה אל הקצה ביד רמה וברכוש גדול

העם היהודי היה משועבד במדינה שאף עבד לא ברח ממנה, תחת שליטתו של רודן שהתרחץ בדם ילדי ישראל. הם היו עניים מרודים, שבורים ורצוצים מהשעבוד הקשה. אך בתוך לילה יצא כל העם לחירות, ביד רמה וברכוש גדול.

שינוי דומה התרחש גם במישור הרוחני. במצרים היו ישראל שקועים במ"ט שערי טומאה, ובתוך שבועות ספורים ניצבו למרגלות הר סיני ושמעו מפי הגבורה, "אנוכי ה' אלוקיך".

יהודי מסוגל לעבור בזמן קצר ביותר שינוי מן הקצה אל הקצה. גם כשהמצב נראה חסר תקווה, עליו להשתדל לצאת מהמיצר, באופן של "ביד רמה" ו"ברכוש גדול". אין להיעצר, להסס, או אף להסתפק בהישגי העבר. צריך ללכת מחיל אל חיל בדרך העולה בית א-ל, עד לשמיעת "אנוכי ה' אלוקיך".

(ממכתב י"א בניסן תשי"ט)

בקרו אותנו באתר
www.tanyaor.com המחודש
 וגם ביו-טיוב ובפייסבוק:
 בלוגים מצולמים וניגונים (באיכות HD)

סדר התנ"ך

עודה ראשונה לנפוש

תניא
 מודעות
 עצמית
 ביהדות

YouTube f

שבת שלום ופסח כשר ושמח!!!

ליקוט, רעיונות, כתיבה ועימוד: חי דמארי
 כתיבה, עריכה, והגהה: הרב יאיר כלב
 להערות, הארות, הצעות או תיקונים, אנא כתבו לנו

tanyaor4u@gmail.com

הרבי מליובאוויטש הנהיג ועודד שכל אשה ובת (מגיל רך
 ביותר ולפחות מגיל 3) תדלקנה נרות שבת וחג.

זמני הדלקת הנרות לפי שעון קיץ

צאת השבת	כניסת השבת	כניסת החג (ושביעי של פסח)	צאת השבת והחג	כניסת השבת וחג הפסח	עיר
19:43	18:29	18:28	19:37	18:24	י-ם
19:45	18:44	18:43	19:40	18:39	ת"א
19:45	18:36	18:35	19:39	18:31	חיפה
19:44	18:46	18:45	19:39	18:41	ב"ש

נהנתם? העבירו הלאה, ליזכות עוד ועוד יהודים בהרחבת המודעות למקורותינו.

נא לשמור על קדושת הגיליון